

РАЗШИРЕНИ АБСТРАКТИ НА ПУБЛИКАЦИИТЕ

на доцент д-р Боян Кулов

представени за участие в конкурс за академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.4. Науки за земята, научна специалност „Икономическа и социална география“, обявен в ДВ, бр.93/30.10.2020 г. стр. 35., за нуждите на департамент „География“

B3.1 Koulov, B. (2020) Europe's Core-Periphery Relations and Horizontal Disparities (Отношенията „ядро–периферия“ и хоризонталните неравенства в Европа). Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“ към МОН. ISBN 9876197065305. ISSN 9876197065312.

Абстракт

Това изследване е фокусирано върху „хоризонталните“, т. е. регионалните, неравенства в стандарта на живот в Европа, с оглед на рисковете, които те могат да представляват за нейната интеграция, кохезия и социална стабилност. Второстепенна цел представлява разработване на инструмент за ефективни политики, който да подпомогне достигането на един по-социално приемлив геопространствен баланс на континента. За достигане на горните цели, разследването трябва да реши няколко взаимосвързани задачи: Първо, да приложи холистичен подход към европейското социално-икономическо геопространство, доколкото, както ядрото, така и периферията, са отговорни за неговата кохезия. Втората задача е да се идентифицират, локализируют, класифицират и анализират елементите, геопространствените структури и граници, както и тяхната динамика, които водят до трансформациите на всички релевантни мащаби през периода 2007-2017. На трето място, проучването трябва да разкрие всички новообразувани структури, начини на географско разпределение, да ги класифицира, според техния социално-икономически статус и да идентифицира тенденции, които биха породили ново разбиране и подкрепа за прогнозирането на посоките на геопространствените трансформации на Европейски континент. И накрая, изследването трябва да представи и анализира най-новата налична информация за хоризонталните неравенства в Европа и да проучи техния произход, мащаб и тенденции на развитие, които биха представлявали интерес не само за учените, но и за политиките и практиките в областта на стратегическото планиране, и особено за обществеността. Освен това, насочването на вниманието към някои от факторите на периферизация, към произхода на райони със специфични географски характеристики, би

довело до основани на факти заключения, относно политиките и инструментите за тяхното преодоляване и усъвършенстване.

В изследването се прилага системният подход и се използва номенклатурата на териториалните единици на Евростат (NUTS, 2016) за моделиране на европейското социално-икономическо пространство, като йерархична геопропространствена система. С помощта на ГИС са направени сравнителни и исторически анализи на подсистемите „Ядро“ и „Периферия“, се идентифицират техното географско местоположение, съставлящите ги елементи, границите им, геопропространствена им структура и динамика във всеки мащаб от европейски през NUTS 0 до NUTS 3 за периода 2007-2017 година. На регионите от ниво NUTS 0 (държава) и NUTS 2 е отделено специално внимание, тъй като те представляват по-голям интерес за политиките и планиращите органи. Анализите на ниво NUTS 3, от друга страна, предоставят сравнително най-подробна информация за нивото на сближаване и ефективността на регионалната политика, което, от своя страна, е от първостепенно значение за гражданите и обществеността. Може би с най-висока стойност, в този смисъл, са анализите, оценките и прогнозите, които очертават геопропространствените насоки на текущите социално-икономически промени в Европа. Мащабът на хоризонталните неравенства, както и тяхната динамика, се изчисляват чрез използване на индикатора „съотношение на неравенството“, който измерва разликите между геопропространствени елементи с най-високи и съответно най-ниски стойности в европейското ядро, в периферията, както и между тях, в началото и края на разглеждания период. Класификацията на регионите се извършва въз основа на предоставените от Евростат регионални данни за техния жизнен стандарт, измерени като БВП на жител (PPS) в проценти от средната стойност за ЕС-28. В тази връзка се прави заключението относно подценяването на решаващото значение на регионалния мониторинг и на наличието на необходимите регионални данни в редица страни, както и на равнище Европейски съюз.

В рамките на силно динамичната структура на Европейската социално-икономическа система се наблюдават два геопропространствени процеса, които са противоположни по посока: разширяване на едната подсистема, чрез придобиване на нови териториални елементи и свиване, изразено в намаляване на наличния брой региони в другата. Тези процеси, причинени от измененията в стандарта на живот на регионите, са показателни за общия социално-икономически статус на Европейската система. Освен това, тези процеси осигуряват данни, чрез които може да се прогнозира бъдещите отношения „ядро-периферия“, величината и посоките на геопропространствените трансформации на европейския континент. Изводите от изследването показват, че през изучавания период - 2007-2017 година - ядрото се свива по размер, като се оттегля най-вече от южната и, в по-малка степен, в западната част на континента. Въпреки това, на всички териториални равнища то остава „закотвено“ в Северозападна Европа. Структурата на ядрото включва геопропространствена „сърцевина“: група съседни държави, в която по-голямата част от

регионите представляват са елементи на ядрото на всичките четири NUTS равнища. Подобно на самото Ядро, неговото „сърцевина“ също се свива в геопространствен смисъл през изследвания период. През 2017 г., седем държави представляват „сърцевината“ на Европейското ядро и допринасят най-много за социално-икономическия статус и стабилността на европейската социално-икономическа система: Люксембург, Норвегия, Швеция, Дания, Холандия, Австрия и Германия.

По-голямата част на европейските региони образуват втори структурен елемент на Ядрото: геопространствен „пояс“, разположен непосредствено извън ядрото. В същото време, сърцевината на ядрото съдържа още една категория региони, наречено тук „Супер ядро“, характеризиращи се през 2017 г. с БВП (PPS) на човек между 125 процента и 1311 процента от средния за ЕС-28. Тази група региони може да бъде считана като много важен потенциален източник за положителни геопространствени промени, в смисъл на намаляване на хоризонталните социално-икономически различия в Европа. Само 15 процента от всичките 1348 NUTS 3 региони се вписват в категорията „Супер ядро“, която определя също тези региони, имат потенциал да генерират растеж. Германия се оказва с най-голям принос в структурата на ядрото, като Австрия също влияе положително на баланса на регионите. Полша (според данните за 2016 г.) е единствената държава, от присъединилите се към ЕС след 2007 година, която добавя към Европейското ядро през изследвания период още региони, четири на брой, освен своята столица. Така тази държава е на път да се превърне в геопространствен „стълб“ на социално-икономическото ядро на Европа и то такъв, който е разположен в Централна и Източна Европа.

В резултат на преобладаващото намаляване на жизнения стандарт през изследвания период, най-вече в Западна Европа, и то в някои случаи доста под средното за ЕС-28, три държави от южната част на континента - Кипър, Испания и Италия - „напускат“ ядрото. След подобни „загуби“ на геопространствени елементи на Ядрото на ниво NUTS 1, участието на някои от най-големите икономики в Европа, като Обединеното кралство, Франция и Испания, в структурата му се свежда само до два региона във всяка от тях. Обединеното кралство и Франция вероятно най-добре демонстрират геопространствения процес, който е типичен за Ядрото: непрекъсната концентрация на нарастването на жизнения стандарт във все по-малко региони. Негативните социални, икономически и геополитически последици от този геопространствен процес са от важно значение за бъдещето на европейския континент.

Обратният процес на геопространствена експанзия преобладава в случая с Периферията между 2007 и 2017 г., въпреки нарастващия жизнен стандарт в Европейския съюз. На най-важното в политическо отношение ниво - NUTS 0 - Европейската социално-икономическа периферия обхваща деветнадесет държави. Повечето от тях са разположени в Източна Европа, докато някои - Португалия, Малта и Гърция - са разположени в южната част на континента. В началото на изследвания период, по-голямата част от геопространствените

елементи на Периферията са разположени на изток от Европейското ядро, където те формират ново специфично териториално образувание: ориентирана към север-юг зона, отделяща Западна Европа от нейните най-източни части и Близкия изток. Очаква се разширяването на Периферията да продължи в именно в източна / югоизточна посока.

Геопространствените разрастване на Европейската социално-икономическа периферия показва, че между 2007 г. и 2017 г. броят на регионите в Европа, които предлагат под средния стандарт на живот в ЕС-28, се увеличава. В резултат от геопространствените трансформации в този период, в Европа се очертават три макрорегиона, всеки със свои специфични характеристики. В Западноевропейския макрорегион, по-голямата част от регионите на периферната подсистема попадат в категорията „Висока периферия“ (с БВП на човек, PPS, между 76 и 100% от средния за ЕС-28). Източноевропейските региони, които съставляват втория макрорегион от Периферията, влизат в категорията „Средна периферия“ (с БВП на човек, PPS, между 51 и 75% от средния за ЕС-28) на всички NUTS нива през целия период на това изследване. Трябва да се отбележи фактът, че източноевропейските региони от всички нива, които се намират в непосредствена близост до Социално-икономическото ядро, показват значителен растеж. Това постижение трябва да се тълкува като успех на политиката на сближаване на ЕС в изследвания период.

Третият макрорегион, Югоизточна Европа, се състои от държави, в които регионите от „Дълбоката периферия“ (с БВП на човек, PPS, между 25 и 50% от средния за ЕС-28) преобладават поне на едно от NUTS нивата. През 2007 г. тази категория региони изцяло доминира на всички равнища в седем държави, включително двете страни-членки на ЕС – Румъния и България. До 2017 г. Обаче, всички региони от Дълбоката периферия, с изключение на Сърбия (данни от 2012 г.), подобряват стандарта си на живот, в някои случаи значително. Региони от „Дълбоката периферия“ на Югоизточноевропейския макрорегион формират определена зона на политически чувствителните граници на Европейския съюз (с Русия, Украйна, Беларус, Молдова и Турция). Нейното геополитическо и геоикономическо значение тясно обвързва регионалното развитие и териториалното планиране с политиките на ЕС за сигурност и съседство.

Резултатите от изследването предвиждат стабилно бъдеще за категорията „Дълбока периферия“ в този макрорегион, поради значителния „резервоар“ на региони, първо, сред геопространствените елементи от ниво NUTS 2, които в момента едва преминават 25 процента от БВП на жител (PPS) от средното за ЕС - прагът, който ги квалифицира в тази категория. Второ, през 2017 г. определен брой региони в Европа все още се характеризират с жизнен стандарт, който се намира под горния праг. Техният брой е значително намалял, но, но някои от тях все пак съществуват и са разположени изключително в Югоизточния макрорегион. Така например, държава-членка на ЕС, като България, все още притежава два такива региона, които не отговарят дори на условията на европейската „Дълбока периферия“. Поради тази причина, това изследване насочва вниманието на

обществеността и специалистите изрично към регионите от категорията „Дълбока периферия“. На примера на България, то предлага и тества метод за тяхното идентифициране. Идентифицирането на ареали, които показват най-високи нужди от социално-икономическо развитие, подпомага геопространственото насочване на регионалните политики на много нива, както и сигурността на външните граници на ЕС. Анализът на ефекта „припокриване на периферията“ представлява принос към литературата относно периферизацията, като предлага заключения относно взаимодействията ядро-периферия, образуването на райони със специфични географски характеристики.

Резултатите, получени на ниво NUTS 3, което е най-близо до ежедневието на най-голям брой европейски граждани, представят по най-полезния начин величината на хоризонталните неравенства между геопространствените елементи на Европейската социално-икономическа система, както и тяхната динамика. Те идентифицират и центровете на социално-икономически растеж и упадък в Европа, геопространствените елементи, които „трябва“ да се превърнат в цели на регионалната политика и предоставят информация за тяхното териториално разположение и потенциал. В резултат на трансформациите на системата „Ядро-Периферия“ и най-вече на относителното нарастване на средния жизнен стандарт в периферията, стойността на индекса на хоризонтално неравенство между елементите от ниво NUTS 3 с най-висок и най-нисък стандарт в Европа е намалял през 2017, в сравнение с 2007 година - той е спаднал от 90,1 на 72,8. Въпреки тази, като цяло положителна, тенденция, величината на това несъответствие не може да се оцени като рационална и крие съответни на тази величина рискове, както за европейското сближаване, така и за социалната стабилност на континента, които тези, които взимат решения, не трябва да пренебрегват.

Г7.1 Nedkov, S., B. Borisova, B. Koulov, M. Zhiyanski, S. Bratanova-Doncheva, M. Nikolova, J. Krumova. Towards Integrated Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services in Bulgaria: The Central Balkan Case Study. One Ecosystem, 2018, doi: 10.3897/oneeco.3.e25428. – Scopus.

Абстракт

Целта на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие 2020 е да поддържа и подобрява екосистемните услуги (ЕС) в Европа и изисква всички държави - членки да картографират и оценят състоянието на екосистемите и техните услуги в съответните национални територии. Проектът ESMEALDA, финансиран от ЕС, анализира методите и подходите за картографиране и оценка на ЕС в техните биофизични, социални и икономически аспекти, както и тяхното приложение в различни казуси. Проектът също така цели развитието на интегрирана и логична рамка за тяхната оценка. В България, методически ръководства за оценка и картографиране на услугите, предоставяни от деветте основни типа екосистеми,

са подготвени, заедно със съответните предложения за прилагането им в една национална оценка. Българският изследователски екип анализира и тества различни аспекти на картографиране и оценка на екосистемните услуги, като алтернативни икономически оценки, многокритерийни анализи и подходи за биофизична оценка, картографски предизвикателства и проучвания на местното население. Тази статия прави преглед на дейностите в България, свързани с екосистемните услуги и избрани до момента методи за тяхното картографиране и оценка, тествани в района на Централен Балкан. Тя представя подходящи примери за прилагането на интегрирано картографиране и оценка на екосистемните услуги на местно и регионално ниво, където различни подходи и техники за картографиране са вградени в разнообразни политики. Основната цел на проучването е да разкрие как резултатите от оценките могат да подпомогнат интеграцията на екологични функции на Национален парк Централен Балкан с икономическите възможности, които те създават за местните и регионалните общности. Използван е подход, диференциран съобразно различните равнища, за организиране на картографски и оценъчни тестове в района на изследване, с оглед да се отговори на потребностите от интегрирана оценка на екосистемите и преодоляване на ограниченията в наличните данни. На ниво 1 изследването извършва идентификация и първоначално ES картиране на цялото площ. На ниво 2 то разработва икономическа оценка за община Карлово чрез използване на статистически данни и метода за условна оценка. На ниво 3 се прилага моделиране с цел оценка на складирането на въглерода и регулирането на наводненията от по-голям мащаб. Резултатите се представят под формата на карти на всички нива на изследване, като се използва една и съща скала за оценка. Представеният тук интегриран подход гарантира ясно представяне на крайните резултати на тези, които вземат решения.

G7.2 Koulov, B., E. Ivanova, B. Borisova, A. Assenov, A. Ravnachka. GIS-based Valuation of Ecosystem Services in Mountain Regions: A Case Study of the Karlovo Municipality in Bulgaria. One Ecosystem, 2017, doi: 10.3897/oneeco.2.e14062. – Scopus

Абстракт

Настоящото проучване има за цел да приложи подходи, методи и показатели, които са части от концептуалната рамка на оценката на екосистемните услуги, към реално изследване на казус от местно равнище в България. То тества ГИС-базирано картографиране и оценка на модел на екосистемните услуги в типична планинска община. Резултатите от изследването разглеждат възможности, предизвикателства и ограничения в практическото приложение на концепцията за екосистемните услуги. Те включват интегрирана оценка на екосистемните услуги в конкретна административна териториална единица и включват тяхната обща икономическа стойност. Въвеждането на термина

„дисергия“ на екосистемните услуги цели да допринесе за развитието на теорията и практиката на този тип оценяване. Проучването надгражда наличната в момента база от знания, която подпомага геопространственото планиране и устойчивото развитие на община Карлово и предлага препоръки за подобряване на използването на общинските екосистемни услуги, които включват идентификация, анализ и визуализация на „горещи“ точки и зони на дисергия.

Г7.3 Koulov, B. EU Deep Periphery: A Case Study of Mountain Borderlands in Bulgaria. *Revue Roumaine de Geographie/Romanian Journal of Geography*, 60:1, 2016, 61-72. http://www.rjgeo.ro/atasuri/revue%20roumaine%2060_1/Koulov.pdf - Scopus

Абстракт

Необходими са географски изследвания и постоянен мониторинг на периферията на ЕС и нейната динамика, за да се идентифицират и очертаят приоритетни области, които ползват политиките за регионално развитие. Това изследване предполага, че ареали на „дълбока“ периферия се образуват на места, в които периферии от различен географски характер (физикогеографски, икономически, политически) и мащаб се припокриват. Изследването прилага ГИС-подпомогнатото картографиране и сравнителен анализ на примера на България, за да идентифицира райони от „дълбоката“ периферия и потвърждава приемането, че те са непропорционално разположени в планинските региони по външните граници на Европейския съюз. Получените резултати предполагат обръщане на специално внимание към политиките за регионално развитие към такива области, които включват приемане на Стратегия за устойчиво планинско развитие за планините в географското пространство на ЕС или, по-конкретно, Конвенция за устойчиво развитие на планинските региони в Югоизточна Европа.

Г7.4 Koulov, B., M. Nikolova, G. Zhelezov. Mountain Development Policies in Bulgaria: Practices and Challenges. Koulov, B. and G. Zhelezov (eds.) *Sustainable Mountain Regions: Challenges and Perspectives in Southeastern Europe*. Dordrecht: Springer, 2016, 3-16. ISBN:978-3-319-27903-9. – Scopus, Q4.

Абстракт

Основната цел на това изследване е да анализира регулаторната рамка и свързаните с нея географски проблеми на политиките за регионално развитие, които засягат българските планини в постсоциалистическия период. Въз основа на необходимостта от разработване

и прилагане на държавна политика за интегрирано устойчиво управление на планинските региони в България, изследването идентифицира и структурира предизвикателствата пред политиките за регионално развитие. На нивото на Европейския съюз най-важното предизвикателство е свързано с липсата на интеграция на териториалните политики и неумело определяне на приоритетите за регионално развитие. Планинските райони на Югоизточна Европа трябва да се превърнат в специален фокус на политиката на ЕС, тъй като те съставляват най-значителните части от „дълбоката“ периферия на Съюза. В тези райони припокриването на периферии с различни географски мащаби и разнообразен характер (физикогеографски ограничения, обезлюдяване и остаряване на населението, силно изоставащи икономики и нарастваща политическа несигурност по външните граници на ЕС) допълнително засилва неблагоприятните им характеристики. На държавно равнище, идентифицирането на териториалните единици, които отговарящи на условията за подпомагане от хълмистия пояс, представлява най-чувствителното социално и политически предизвикателство, както за географите, така и за тези, които разработват регионалните политики. Политическата нестабилност, неадекватният мащаб на териториалното управление на планинските региони и значителните недостатъци в интеграцията на териториалните политики също са сред предизвикателствата пред политиките за устойчиво планинско развитие в България.

Г7.5 Ivanova E., B. **Koulov**, B. Borisova, A. Assenov, K. Vassilev. GIS-based Valuation of Ecosystem Services in Mountain Regions: A Case Study of the Chepelare Municipality in Bulgaria. *European Journal of Sustainable Development*, 5:4, 2016, 335-346. ISSN: 2239-5938, EISSN 2239-6101, DOI:10.14207/EJSD.2016.V5N4P335, WoS.

Абстракт

Това проучване използва концепцията за екосистемните услуги за икономическа оценка на ресурсите на типична планинска община в България. То прилага ГИС-базиран подход и използва система от методи, които включват “трансфер на ползи”, “пазарна цена” и “условна оценка”, както и теренни изследвания и статистически данни за картиране и оценка на следните ключови екосистемни услуги: производство на дървен материал, горски / селскостопански продукти и туризъм и отдих. Изследването интерпретира класовете CORINE Land Cover (2012) като пространствени единици за идентификация, анализ и оценка на избрани екосистемни услуги, от които зависи благосъстоянието на местното планинско население. Резултатите от него, сред които е карта на общата икономическа стойност на набор от екосистемни услуги в община Чепеларе, имат за цел да подпомогнат устойчивото местно управление в планинските региони.

Г7.6 Assenov, A., K. Vassilev, H. Padeshenko, B. **Koulov**, E. Ivanova, B. Borisova. Research of the Biotope Diversity for the Purposes of Economic Valuation of Ecosystem Services in Chepelare Municipality (The Rhodopes Region of Bulgaria). European Journal of Sustainable Development, 5:4, 2016. P. 409-420. ISSN:2239-5938 EISSN 2239-6101, DOI:10.14207/EJSD.2016.V5N4P409 - WoS.

Абстракт

Прилагането на философията или модела на управление за устойчиво развитие има два основни недостатъка - състоянието на глобалната среда се влошава и социалните неравенства се задълбочават. Независимо от правилния избор на целите на ООН за устойчиво развитие до 2030 г., проявите на ефекта от фалшивото противопоставяне на екология и развитието продължават. Интегрираната философия за устойчивост и развитие е обогатена с нови термини, като естествен капитал и екосистемни стоки и услуги, докато тяхната оценка е от решаващо значение за постигането на устойчиво развитие. Разнообразието на местообитанията, биотопите и ландшафтите, интерпретирани в ГИС среда, чрез оценка на екосистемни стоки и услуги в община Чепеларе, е основна цел на изследването, илюстрирано със съответни карти. Получените данни чрез ГИС-базиран подход за картографиране и оценка на екосистемните услуги са от голямо значение за благосъстоянието на населението на общината. Резултатите за икономическата стойност на две основни екосистемни услуги - събиране на диви плодове и билки и използване на генетични ресурси - са сравними с резултатите от други подобни изследвания. Прави се опит за хармонизиране на информация от различни мащаби за изследване - класове земно покритие с типове местообитания, биотопи и ландшафти, с цел прецизна оценка на изследваните екосистемни стоки и услуги.

Г8.1 Железов Г., **Б. Кулов**. Конвенция за планинските региони в Югоизточна Европа (Балканска конвенция). Проблеми на географията, кн.1-2, 2018. ISSN 0204-7209 (Print). ISSN 2367-6671 (Online). <http://www.geoproblems.eu>.

Абстракт

Статията изследва проблемите на планинските региони в Югоизточна Европа. Друг аспект на публикацията е свързан с преглед на основните изследвания и дейности насочени към планинските райони в България и Югоизточна Европа. Представени са и двете основни европейски конвенции за планинските региони (Алпийска и Карпатска). Разработването на конвенцията за планинските региони в Югоизточна Европа (Балканска конвенция) е ключов

проблем на изследването. Опитът и резултатите от алпийските и карпатските конвенции могат да бъдат използвани като модел за целите на разработване и реализация на конвенция за планинските региони в Югоизточна Европа.

Г8.2 Koulov, B. Social and Economic Transformations in a Bulgarian Mountain Area: A 1986-2014 Comparative Analysis. Journal of the Bulgarian Geographical Society, v.39, 2018, pp. 73–78. ISSN 0375-5924 (Print), ISSN 2682-986X (Online). <http://geography.bg/publication/magazines/itemlist/category/47-izvestiya-na-balgarskoto-geografsko-druzhestvo>

Абстракт

Целта на това проучване е да се направи сравнителен анализ на социално-икономическите трансформации в типична планинска административна област на ниво NUTS 3 от началото на прехода към пазарна икономика в България през 1989 г. до наши дни. Демографски и икономически показатели се използват за диагностициране на текущото състояние на нещата, но също така и за очертаване на тенденции, които са важни за изследването и управлението на планински области, които принадлежат, както към гранични, така и към планински периферии. Основната хипотеза на тази разработка е, че в условията след 1989 г. положението на "двойната" периферия на областта сериозно влошава цялостното и развитие, в сравнение с останалата част от страната. Големите и нарастващи неравенства между националните и регионалните демографски и икономически показатели показват изразен процес на маргинализация на определени области, което налага прилагането на конкретно насочена политика за развитие.

Г8.3 Кулов, Б., Б. Борисова. Екосистемни услуги: концепция, възможности и ограничения за нейното прилагане в България. Научни трудове на Съюза на учените в България–Пловдив, серия Б. Естествени и хуманитарни науки, т. XVIII, ISSN 1311-9192 (Print), ISSN 2534-9376 (On-line), 2018. <https://usb-plovdiv.org/scientific-works/>; http://www.subplovdiv.com/images/nauchni_trudove/2018_estestveni_i_humanitarni_nauki_tom_XVIII.pdf

Абстракт

Основната цел на настоящото изследване е да предложи теоретичен преглед и критичен анализ на настоящия опит в развитието на концепцията за екосистемните услуги (ЕУ) за целите на опазването и управлението на природните ресурси през последните 20 години,

както в света, така и в България. Анализира се необходимостта от актуална и комплексна информация за нуждите на устойчивото развитие, като се поставя ударение върху обезпечаването на взаимовръзките между постоянен мониторинг, информационно осигуряване и индикатори за оценка. Правят се изводи относно увеличаването на потока от данни в по-ниските геопространствени скали е наложително и научната подкрепа по отношение на решаването на конкретни и важни за местното развитие управленски въпроси, като достъп на населението до екосистемните услуги, потреблението и натиска върху услугите. Анализира се научният напредък по отношение на процесите по оценяване на ЕУ и постигането на резултатност, която да предполага по-висока икономическа и управленска ефективност. Научно-практическите резултати от това изследване са свързани с предизвикателствата пред въвеждането на терминологията, показателите за оценка, географските мащаби, както и възможностите и ограниченията, които тя представя за практиката на устойчивото управление.

Г8.4 Недков, С., К. Найденов, М. Николова, Г. Железов, Б. Кулов, Б. Борисова. Територия и глобални промени. Железов, Г., Недков, С., К. Найденов, М. Николова, Б. Кулов, Б. Борисова. Географски аспекти на планирането и използването на територията в условията на глобални промени. Сборник доклади, Вършец, 2016. стр.10-15. ISBN 978-619-90446-1-2, <http://geography.bg/news/nkmu/itemlist/category/48-dokladi>

Абстракт

Това въведение има за цел да представи научните достижения на географската общност в областта на глобалните промени на околната среда, които се наблюдават през последните няколко десетилетия в много различни аспекти. Основна движеща сила на глобалните промени е човешкото общество с решенията, които то взема в процеса на взаимодействие с природната среда. Това взаимодействие има своето естествено изражение и в процеса на управление на територията. Началото на тези промени може да се търси още през 50-те години на миналия век, но те стават все по-осезаеми през последните три десетилетия. Глобалните промени включват дългосрочните изменения в обществената и природната системи като климатичните промени, промените в земеползването и земното покритие, урбанизацията, промените в глобалната икономика и производството на енергия, миграцията, промените в политиката за управление на околната среда и др. Глобалните промени имат комплексен характер и често оказват своето влияние едновременно, като тяхното проявление има конкретни измерения на регионално ниво. По тези причини, познаването на процесите, които променят жизнената среда е важна задача, която стои пред учените от различни области на знанието, в т.ч. и пред географската научна общност. Представените на конференцията материали демонстрират, че българската географска

общност работи по най-актуалните аспекти в съответните направления. Резултатите от изследванията предлагат конкретни решения и иновативни подходи за управление на територията на страната в условията на протичащите динамични геополитически, икономически, информационни, технологични, демографски, екологични, климатични и други промени. Широкото приложение на интердисциплинарните подходи в представените доклади, по безспорен начин подчертава съществените предимства на географските изследвания в тази сфера, както и важното им практическо значение за планирането и използването на територията. Участието на много млади учени и докторанти допълнително подчертава перспективността на тези изследвания.

Г8.5 Koulov, B. Geographic Perspectives on Technological Hazards and their Mitigation. Проблеми на географията, 4, 2014, 43-63. 0204-7209, <http://www.geoproblems.eu>.

Абстракт

Недостатъци са идентифицирани в новите разпоредби за условията, организацията и методите за анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия, които бяха въведени наскоро в България. Това води до заключението, че изследванията на източниците на опасности получават недостатъчно внимание от страна на политиките. Настоящото разследване има за цел да демонстрира потенциала на географската гледна точка относно технологичните опасности, както и да допринесе за развитие на теорията и практиката за тяхното намаляване. За тази цел статията дефинира термина „технологичен опасност“ от географска гледна точка и посочва аспекти, в които географската експертиза играе решаваща роля. На второ място, тя предоставя критичен преглед на типологиите на конкретни техно-опасности и предлага предложения за по-нататъшни изследвания в тази област. Предлага се класификация на десет общини, според техните характеристики на източника на опасност и степента на свързания риск. И накрая, това изследване представя основни принципи на теоретичен модел на ГИС за намаляване на опасностите и предлага неговите елементи, структура и най-важните необходими функции. В статията са използвани данни и материали от обширна теренна работа на местно ниво (2012–2013 г.) в Северозападна България. Методите за изследване включват критичен географски анализ и оценка на българските и европейските (ЕС) разпоредби, като и тези на Американската комисия за ядрено регулиране и на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ), административна документация и бази данни на регионално и общинско ниво. Производството на ядрена енергия, една от най-добре международно регулирани индустрии, служи като методологичен пример за справяне с други източници на опасност.

Г8.6 Koulov, B. Mountains between Sustainability and Development: Managing Sustainable Development in Mountain Areas. *Ankara University Journal of Environmental Sciences*, 5:1, 2013, e-ISSN 2146-1562, DOI:10.1501/Csaum_0000000076, 87-93.

Абстракт

Целта на това изследване е въпросът за управлението на устойчивото развитие в планинските райони. Въз основа на теренно проучване на автора в Западните Родопи в България, този труд разглежда твърдението, че политиките за устойчиво развитие са най-ефективни, когато обхващат всички видими природни и антропогенни елементи, от които зависи устойчивостта на управляваната система. Авторът прилага системния подход към разбирането на концепцията за устойчиво развитие и използва модел на географска система, за да разкрие водещите принципи на устойчивото управление в планинските райони. Той анализира необходимите елементи, които правят възможно устойчивото развитие, и заключава, че политическите и културните аспекти са от първостепенно значение за разбирането на концепцията за устойчиво развитие. Изследването разглежда специфичната динамика на природните и антропогенни характеристики на планините и въвежда термина „припокриване на периферията“, за да обясни генезиса на периферизацията на планинските райони в Югоизточна Европа. То заключава, че включването на всички елементи, от които зависи устойчивостта, както и тяхното интегрирано управление, са водещи принципи в тази дейност. Планините могат да се управляват устойчиво само в мащаба на „цялата планина“ и в границите на цялата географска система.

Г8.7 Balteanu, D., D. Dogaru, G. Zhelezov, B. **Koulov**. Geographic Characteristics of the Region Calafat-Vidin – Turnu Magurele-Nikopol. Zhelezov, G. (ed.) *Hazard Assessment and Mitigation in the Danube Floodplain Calafat-Vidin – Turnu Magurele-Nikopol Sector*. Sofia: TerArt, 2013, 11-23; Balteanu, D., M. Sima (eds.) *Hazard Assessment and Mitigation in the Danube Floodplain Calafat-Vidin – Turnu Magurele-Nikopol Sector*. Craiova: Universitaria, 2013, 13-20. ISBN 978-606-14-0779-8.

Абстракт

Целта на тази научно-приложна разработка е да анализира географския контекст на част от българо-румънския трансграничен регион – между Видин и Калафат до Никопол и Турну Мъгуреле - във връзка с проект на Румънската академия, финансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество и финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и правителствата на Румъния и България, на тема „Оценка и превенция на риска в Дунавската равнина“. Гео-пространствената характеристика на този дунавски регион

подпомага решаването на теоретични въпроси и структурирането в ГИС среда на база от данни за целите на картографирането и оценката на региона, от гледна точка на най-вероятните природни и технологични опасности и рисковете от тях, които застрашават неговото население и стопанство. Описанието, анализът и оценката на природните и социалните елементи на региона и опасностите, които са характерни за него, включват особеностите на релефа, климатичната характеристика, повърхностните и подпочвените води, богатството на флората и фауната, качествата на почвата, характерните ландшафти и тяхното райониране, защитените територии, селищната мрежа, гъстотата и динамиката на населението, като и иконом-географски и социални аспекти и промени от началото на прехода от централно-планирана към „пазарна“ икономика. Подчертава се, че и от двете страни на река Дунав, регионът попада в територия, за която са предназначени специални политики за развитие.

Г8.8 Кулов, Б. Инфраструктура за гео-пространствени данни (ИГД): терминология, проблеми, добри практики. Под ред. на: Николов, Т., Ст. Дерменджиева, Н. Димов, Г. Железов, М. Николова, Б. Кулов, Д. Владев, М. Пенерлиев, С. Станкова, F. Martins, H. Pina. Географски науки и образование, Сборник, Международна конференция, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски, Шумен, 2012, 183-7. ISBN 978-954-577-653-3.

Абстракт

Инфраструктурите за геопространствени данни улесняват достъпа, споделянето и обmena на данни и базирани на тази основа продукти и услуги, което ги прави ценен инструмент за управление в почти всички сфери на обществения живот. Ефективността на инфраструктурите определя бързото им развитие от началото на 90-те години нататък на всички териториални нива - от глобално до местно. Критичният анализ на най-често използваната терминология и дефиниции на термина "(гео-) пространствена инфраструктура за данни" и прилагането на системния подход позволява формулирането на нова дефиниция на термина и разглеждането на този тип инфраструктура като неразделна част от „геопространствена информационна система“. От гледна точка на системния подход, проектирането и изграждането на инфраструктури за геопространствени данни задължително да включват моделиране на съответната природна или обществена система.

Г8.9 Borisova, B., B. **Koulov**. Environmental Policy Integration for Sustainable Regional Development. Младенов, Ч., М. Николова, Р. Вацева, Б. Кулов, И. Копралев, М. Върбанов, М.

Илиева (ред.) География и регионално развитие. Сборник от международна конференция, София: БАН, 2010, 61-66. ISBN: 978-954-9649-07-9.

Абстракт

Значителното задълбочаване на интеграцията в Европейския съюз и продължаващата му геопроостранствена експанзия принуждават политиците да търсят нови подходи за управление на конфликти, които обхващат различни сектори и включват екологични и/или териториални / регионални политики, които трябва да бъдат реализирани в различен брой сектори и региони. Опитите за интеграция на целите на териториалната / регионална и екологична политика в секторното разработване на подобни политики породиха нововъзникващи области на правенето на политика, като интеграция на териториална политика (TPI) и интеграция на екологична политика (EPI). Тази статия прави преглед на избрана литература и анализира иновативните подходи и някои инструменти, използвани в тези области. Тя също така предлага предварителни заключения относно тяхната приложимост в конкретен политико-административен регион - новоприета държава-членка на Европейския съюз, на примера на България.

Г8.10 Недков, С., А. Коцев, М. Николова, А. Попов, С. Димитров, Б. **Кулов**. Разработване на ГИС база данни за оценка и управление на риска от опасни природни явления за археологическите обекти в България. Младенов, Ч., М. Николова, Р. Вацева, Б. Кулов, И. Копралев, М. Върбанов, М. Илиева (ред.) География и регионално развитие. Сборник от международна конференция, София: БАН, 2010, 385-95. ISBN: 978-954-9649-07-9.

Абстракт

Геопроостранственото изследване и оценка на риска от природни бедствия в териториите с висока концентрация на значими археологически обекти изисква интердисциплинарен подход, съчетаващ методи от различни научни направления - географи, археология, география, геоморфология, хидрология, климатология, статистика, инженерни науки и други. За анализ и оценка на риска от природни бедствия е необходим широк набор от пространствени и темпорални данни. ГИС и другите геоинформационни технологии осигуряват много добри възможности за трансформиране на оригиналната пространствена информация в зависимост от поставените изследователски цели. Основната цел на настоящата работа е да представи част от резултатите постигнати в рамките на реализацията на изследователски проект за оценка на риска от опасни природни явления в териториите с концентрация на значими археологически обекти от геопроостранствена гледна точка.

Г8.11 Vатseva, R., B. **Koulov**. Land Use/Cover Changes and Sustainability of Tourism Development in the Bulgarian Black Sea Coastal Zone. Car, A., G. Griesebner, J. Strobl (eds.) Geospatial Crossroads @ GI_Forum '10. Proceedings of the Geoinformatics Forum Salzburg. Berlin and Offenbach: Wichmann, 2010, ISBN 978-3879074969, 215-218.

Абстракт

Моделът на използване на земеползването / земното покритие (LUCC) в черноморската крайбрежна зона в България е претърпял значителна промяна през последните години, в резултат на бързото развитие на региона, свързано главно с туризма и рекреацията. Това изследване има за цел да анализира пространствено-временните промени в земеползването / земното покритие и устойчивостта на развитието на туризма в българската черноморска крайбрежна зона за периода 1990-2006. Приложен е интегриран подход, основан на ГИС, резултати от дистанционно наблюдение и инструменти за пространствен анализ. Фокусът е поставен върху два аспекта: дешифриране на използването на земята / промяна на земното покритие на общинско ниво и, на тази основа, оценка на въздействието върху развитието на туризма в крайбрежната зона. Данните за земеползването / земното покритие са интерпретирани от сателитни изображения в ГИС среда. Използваните данни от дистанционно наблюдение включват мултиспектрални изображения от Landsat TM, Landsat ETM +, IRS-P6, SPOT 4 и SPOT 5, получени през 1990, 2000 и 2006 г. Резултатите показват, че зоната на градско застрояване е значителна разширена в периода между 1990 и 2006, за сметка на намаляване на площите на обработваемите земи и горите. Наблюдаваните в изследването промени се състоят в разширяване на площите и уплътняване на градските терени. В допълнение, резултатите представят оценка на степента, модела и посоката на динамиката на земното покритие в района на изследване. Анализът на въздействието върху развитието на туризма дава възможност да се обяснят промените по отношение на земеползването, устойчивостта и въздействието върху ресурсите по крайбрежието.

Г8.12 Кулов, Б. Защитени територии, рекреация и управление на горите в САЩ: проблеми и решения. Борисова, Б., Б. Кулов, Г. Бърдаров, К. Найденов, С. Димитров, С. Недков. (ред.) География и регионално развитие. Фондация "ЛОПС", 2020. ISBN:978-619-91670, 81-89.

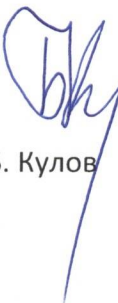
Абстракт

Статията прави преглед на горските ресурси на САЩ, тяхното използване, опазване и териториално управление във връзка с развитието на рекреационни и други дейности. Анализира се влиянието на формите на собственост върху начините на ползване на горските площи. Изрично е подчертано влиянието на природозащитните движения за

утвърждаване на принципите на комплексното използване и устойчивото развитие на природните ресурси. Изтъкват се доказателства за значението на функционалното географско райониране за дългосрочното и ефективно управление на ресурсите в обществена полза.

06.12.2020

Подпис:

Б. Кулов